

P. n. učiteljicam!

Kvalitetno delo in blago, najboljši kraj, lastna izdelava, blago in krzno direktno iz največjih tovarn, zaradi tega vam lahko nudi najlepše plašče najceneje, na mesečna odplačila le damska konfekcija

PAULIN, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5

novski disciplini je, ako kak član pri svoji stranki ali drugih organizacijah in korporacijah v protislovju s stanovskimi načeli išče protekcije ali pomoči v stanovskih zadevah.

Ze zgoraj je povedano, da stanovska organizacija ne odvraca učiteljstva od delovanja v drugih organizacijah in društvih, bodisi v političnih, kulturnih ali gospodarskih, marveč je vsakemu članu JUU svobodno dano, da je član katerega koli društva, ustanove in politične stranke. Organizacija celo priporoča svojim članom, pristašem teh ustanov in društev, naj se javno udeležujejo in vstopajo v odbore strank in organizacij, katerih pristaši in člani so, ter naj v teh organizacijah in odborih tolaščijo načelno stališče skupne stanovske organizacije v strokovnih in stanovskih vprašanjih ter naj bodo tudi tolašči nasprotnih stališč v stanovskih organizacijah.

S tem smo jasno opredelili razmerje stanovske organizacije do javnih ustanov in do javnega udeleževanja svojega članstva, kateremu v nobenem primeru ne kratimo osebne svobode. Drugačno pa je njeno stališče do političnih stanovskih klubov pri strankah.

Ustanavljanje političnih celic smatramo za interno zadevo strank in je to le njihova stvar, ako hočejo grupirati svoje pristaše po stanovih. Vendar pa napram stanovskim političnim klubom stanovske organizacije ne morejo zadržati indiferentnega stališča, ker nastane z njihovo ustanovitvijo vprašanje, kakšni cilji in katere naloge so namenjene tem klubom. Vsaka stanovska organizacija bo brezkompromisno zavračala, da bi bil stanovsko-političen klub upravičen zastopati stan in avtoritativno tolaščiti njegova stališča.

Stanovska organizacija ima napram ustanovitvi političnih klubov tehtne pomisleke, ker se pri razmotrivanju tega vprašanja pojavljajo sledeči dvomi:

Ali moremo pričakovati, da bi bili ti politični klubi v takih rokah, da bi postopali s potrebno zrelostjo, toleranco in strpnostjo?

Ali moremo pričakovati, da bi bili ti klubi posredovalci med skupno stanovsko organizacijo in političnimi strankami, v katerih bi zastopali člani klubov skupne interese in načelna stališča stanu in organizacije kot njegove predstavnice ter bi bili tolašči teh načel?

Ali moremo pričakovati, da bi se klubi in njihovi člani pri stranki potezali za interes in pravice vsega stanu in za pravično postopanje v stanovskih pogledih?

Bojimo se, da bi v te klube vstopali le oni, ki bi iskali pri strankah samo osebnih koristi, in taki, katerih glavni namen bi ne bilo stvarno delo pri stranki, ampak bi jim bila gonilna sila le osebno preganjanje in maščevalnost nad nasprotniki, taki, ki bi se lovili le za personalnimi prosvetnimi vprašanji. Taki klubi oz. taki člani klubov bi s svojim vplivom stranke zavajali v persekucije in krivice, kar bi končno škodilo tudi strankam samim.

Ze po nazivu je določeno vsakemu političnemu klubu naloga, reševati stanovska vprašanja v okviru strankinega programa in po njenih intencijah. Stanovsko-političen klub, ki bi ne vršil te naloge, je za stranko brez pomena in brez koristi. V okviru stanovskih organizacij pa bi neizogibno nastala z oživetvorenjem takih klubov trenja in spori med pristaši posameznih političnih struk, kar bi pomenilo težke notranje borbe in končno razkroj zdrave osnove stanovskih organizacij.

Niti v interesu stanovskih niti političnih organizacij bi ne bilo, ako bi se poedini stanovi razdvajali in odbijali od skupne obravnave strokovnih in stanovskih vprašanj. To velja posebno za šolske in prosvetne probleme, ki zadevajo vse stanove in ves narod. Zato ni v interesu narodne prosvete, šole in ne učiteljskega stanu, ako bi se vprav učitelj-

ski stan razdvajal in izoliral pri političnem udeleževanju v svojo politično celico.

Učiteljstvo se zaveda, da mora ostati stanovska organizacija vedno temelj za gojitev višjih vrednot stanu in poedince kot človeka in inteligenta, ker bo vez za negovanje medsebojne tolerance, strpnosti, medsebojnega spoštovanja političnega mišljenja ter vsestranskega stvarnega in globljega razmotrivanja prosvetnih, šolskih in stanovskih problemov.

Enotne in neodvisne stanovske organizacije se približujejo, dočim bi se stanovski klubi političnih strank, ki bi v stanovskih in strokovnih pogledih zopet cepili in razdvajali stanove po političnem strankarstvu, oddaljevali in nasprotovali veliki zamisli, združevati vse konstruktivne sile naroda brez ozira na politično in versko naziranje, za izgraditev konsolidacije in ozdravljenje nezdravih razmer!

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOLSTANJ je imelo svoj občni zbor dne 16. oktobra t. l. v Šolstanju.

Po uvodnih predsednikovih besedah se je zbor poklonil spomenu prezidenta T. G. Masaryka in tov. Lukmana.

Po poročilih funkcionarjev je dobila uprava na predlog nadzornega odbora soglasno razrešnico s pohvalo. Predsednik je za tem podal sliko in glavne sklepe banovinske in glavne skupščine.

Sklepi: 1. Izvoljen je bil tročlanski odbor v svrhu čim uspešnejše propagande za Učiteljsko tiskarno med članstvom.

2. Predloženi proračun je bil odobren. Dana so bila navodila glede izplačevanja članarine po tozadevnem poslovniku.

3. Društvo si je dalo nalogo, izdelati podrobni, krajevni zahtevam in potrebam ustrezajoči učni načrt. Tozadevni material bo zbiral vse učiteljstvo. Akcijo bo pa vodil poseben odsek, ki je bil v ta namen izvoljen.

4. Prihodnje zborovanje bo v Celju dne 4. decembra skupno s šestimi društvi.

Zeleti je, da bi bila udeležba v tekočem letu vedno tako častna; med mlajšimi tovariši pa morda še več aktivnosti.

M. Mencej, preds. J. Vreže, tajnik.

Matija Senkovič — 70 letnik

v Rušah je posvetil šoli in študiju. V letih 1892. do 1907. je obiskoval razne strokovne tečaje, tako za meščanske šole, za risanje in sliko. Kot odlični šolnik je prejel mnogo priznanj za praktično šolsko delo in tudi kot pedagoški pisec in predavatelj. Iz teh let sta vidni dve pedagoški razpravi: »Prosto spise v ljudski šoli« (1908/1909.) in »Šola, delavnica« (1911.).

V Rušah je spoznal tudi svojo življenjsko družico go. Gabrijelo roj. Gorišek. Od petoro otrok žive štirje, ki zavzemajo odlična mesta v javnih službah.

Med svetovno vojno je bil radi srbofilstva interniran v Gradcu (1914.).

Kot okrajni šolski nadzornik mariborskega okraja (1919. do 1925.), je bil pravi svetovalec učiteljstvu. Posebno se je trudil, da prihaja v šole več življenjskega duha. Plod teh prizadevanj, spoznanj in stremeljenj je razprava »Reforma osnovne šole« (1925.) in njegova načelna razprava »Šolsko nadzorstvo po načelih delovne šole« (1930.), ki pa je menda le malo postala meso in kri.

Leta 1925. je bil imenovan za oblastnega šolskega nadzornika v Mariboru. Zal, da ga je na tem mestu preveč zavzela pisarna — kakor vse naše nadzornike —, da ni mogel vse svoje bogate skušnje prenesti na šole in učiteljstvo svojega področja. Ko je bil l. 1927. upokojen, je vršil še kot honorarni nastavljenec posle referenta v oblastnem šolskem odboru mariborske oblasti do l. 1929., ko so posle oblasti prevzele banovine.

Ko drugi upokojenci večinoma res »uživajo pokoj«, je naš slavjenec prav za prav šel v tem času dobil priliko in čas, da je pokazal slovenskemu učiteljstvu svoje široke poglede na sodobna vzgojna in šolska vprašanja. Iz tega časa so posebno izrazita dela: »Tri učiteljske generacije pa delovna šola« (1929.), »Kerschensteiner pa njegovo delo« (1932.), »Šola in dom« (1933.), »Otrok in knjiga« (1934.), a najpomembnejše je »Novodobno šolsko delo« (1935.).

Od l. 1931. urejuje »Popotnika«, ki ima glas kot ena najboljših pedagoških revij Jugoslavije. Pri tem delu mu je bilo posebno pri srcu podeželsko šolstvo.

Kot odlični pedagoški delavec je bil dolga leta odbornik Slovenske šolske matice ter

nekaj časa predsednik Pedagoške centrale v Mariboru, pozneje pa odbornik.

Za zasluge na vzgojeslovnem polju in za delo v pedagoških ustanovah, ga je Slovenska šolska matica imenovala v nedeljo, 24. oktobra 1937., za častnega člana, a Pedagoška centrala mu je poklonila lično diplomu.

Slovensko učiteljstvo mu želi kot enemu izmed svojih najboljših, da bi še dolgo preko 70 snoval med nami in z nami našo novo šolo. Mile.

Počastitev Slov. šol. matice in Pedagoške centrale v Mariboru, dne 24. t. m.

Nihče bi mu ne prisodil sedmih križev, ko vidi njegovo visoko vzravnano in gibčno postavo. Markantna pojava g. Matije Senkoviča, obl. šol. nadzornika v p., urednika »Popotnika«, še vedno aktivnega pedagoškega pisatelja in svetovaleca mladim oračem v slovenski pedagogiki, neutrudnega poslušalca in debaterja v vseh vzgojeslovnih prireditvah za učiteljstvo in za starše, na naših zborovanjih in banovinskih skupščinah, vzbujajo pri vseh občudovanje. Bog daj, da še dolgo!

Tako so izzveneli vsi slavnostni nagovori, ki so bili izrečeni ob priliki res prirsne proslave, ki sta jo slavljenca na čast priredili v naslovu navedeni društvi v slavnostni dvorani drž. učit. šole v Mariboru.

Prvi je spregovoril predsednik SSM gosp. dr. Karel Ozvald, katerega govor priobčujemo spodaj.

Za njim je preds. Pedagoške centrale, g. prof. Gustav Šilih, govoril o slavljenčevih zaslugah za razvoj Pedagoške centrale, ki ji je bil predsednik in je še njen delaven odbornik. Posebno je poudarjal njegovo strogo objektivnost kot bivši sreski in oblastni nadzornik ter njegovo konstruktivnost, ki jo je pokazal s svojimi modrimi praktičnimi nasveti in zrelim gledanjem pedagoških dogajanj, kar je bilo posebno potrebno v prvih povojnih letih naše šolske reforme. Predvsem je poudarjal velik pomen v tem, da se je kot tak pridružil tvorcem nove, delovne šole.

Tudi Pedagoška centrala mu je poklonila v skromno zahvalo lično diplomu o častnem priznanju. Ga. Olga Juvancičeva pa mu je v imenu učitelje podelila ljubeč sopek nagljev, simbol ljubezni do slovenstva, radi katerega je moral l. 1914. okušati sramotenje nemške drhali in iti v zapor.

Nagovor so imeli tudi gg. mestni šolski nadzornik Alt Aleksander v imenu prosvetne uprave in šolskih nadzornikov, Vranc Ernest ga je v imenu Jugoslovenskega učiteljskega združenja nagovoril kot urednika »Popotnika« in zagovornika stanovske zavednosti in morale, g. Gobec pa v imenu članov SSM celjskega okrožja.

H koncu je spregovoril še sam slavljenec. Med drugimi besedami, ki so izzvenele večkrat v šaljiv prizvok, ki je prisotne spravil v veselo razpoloženje, je skromno in lepo dejal:

»Ne domišljam si in si nisem nikoli domišljal, da sem nekak oče in reformator, ki krči in utira nova pota na pedagoškem področju. Popolnoma se zavedam, da nisem dosegel idealov, kar mi jih je lebdelo pred očmi. Tudi nisem sistematik in raziskovalec, ampak, če hočete, košček mislečega praktika, torej nobena bela vrana. Takih mislečih praktikov in mnogo boljših od mene je, kakor kažejo znani obrazi v tej dvorani, hvala Bodu, mnogo med nami. Jaz ne tajim, da sem imel vedno veselje do dela, da sem ljubil svoj poklic in da sem bil vedno navdušen za pedagoško znanost in umetnost. Zato sem rad sodeloval in po svojih močeh sodelujem pri najaktualnejših problemih sodobnega slovenskega šolstva, da iz stare pasivne šole vstane nova, aktivna, miselna, delovna in življenjska šola. Delo sem smatral vedno kot blagoslov in največjo tolažbo v tegobah življenja in učiteljevega poklica in pedagogiko kot, lahko rečemo, vzvišeno nebeško boginjno, kateri služiti je bila vedno moja srčna potreba. — Veselje do dela je bilo predvsem, kar mi je večkrat pero stisnilo v roko. To pa je bil tudi vzrok, da sem se res z vso ljubeznijo oklenil Slov. šol. matice in Pedagoške centrale v Mariboru in da sem prevzel uredništvo »Popotnika«. Zato je povsem naravno, da so bile pedagoške knjige vedno moji najboljši in najljubši prijatelji. Takih knjig se mi je nabralo sčasoma mnogo, med temi tudi iz novejšega in najnovejšega časa. Če bodo te moje knjige kdaj brez gospodarja, bi že sedaj prosil predsednika Pedagoške centrale g. prof. Šiliha, mojega dragega prijatelja, da jih prevzame za njeno knjižnico. Kajti »ne sina, ne hčere po meni ne bo«, ki bi se lahko okoristil z mojo pedagoško zapuščino. Če bi bil kapitalist bi podpisal ob priliki te svoje 70-letnice najmanj 50 deležev za »Roditeljski list« in obdaroval SSM z večjimi vsotami. Tako pa sem samo slovenski šolnik, ki ima samo ljubezen do slovenskega šolstva. — Naj končam z besedami, ki sem jih napisal na nekem mestu: Moja iskrena želja je, da bi se vse šole v naši ljubi Jugoslaviji blestelo kakor steklene palače, polne sončne svetlobe in lepega petja, polne pestrih cvetic in drugih lepot, v njih pa srečni in veseli otroci — k temu še dodajam — med njimi pa učitelji in učiteljice, ki naj bi vsi delali tako, kakor da so bili rojeni za učiteljski poklic.«

Intervju — bolj kratek kot krotek

Intervjuvati Ribičiča ni težko. To lahko opraviš kar tako mimogrede, na cesti ali v tramvaju, če ga že nočeš motiti v kavarni pri branju ali v tiskarni, ko ima opravka s korekturami. Intervjuvaš ga lahko ob vsakem času in ob vsakem vremenu, v dežju in soncu. Ali najbolje je, da se ga lotiš, ko je »špičast«. Ko je najbolj podoben oni Gorsetovi karikaturi z nosom, ki je kot zakrivljen kljun kanje in z očmi ptice ujede, katera nemirno išče plena. Takrat se ustavi in — še tako dolgočasen pogovor — utegne postati v kratkem lep in zanimiv.

Tudi jaz sem ga ustavil ob taki priliki: »Nana mala opica« je izšla. Ali mi hočeš povedati, zakaj si nas peljal tu kar v džunglo med opice?

— Dragi moj, to pa iz previdnosti. Menda ni še nikdar noben čas zahteval od človeka toliko previdnosti, kot jo zahteva sedanj. Današnji čas ne gleda več z običajnimi očmi, še naočnikov nima običajnih, ampak gleda okrog sebe s povečevalnim steklom. Napiši karkoli, vse pride pod to steklo! Se te stvari, ki jih boš napisal o meni, morda pridejo, kaj jaz vem!

Saj bi napisal kaj drugega, namesto tisto o »afnah«, pa sem se zbal tega stekla. Napisal bi lahko kaj o kmetijskih puntih, pa mi lahko kdo očita, da pripravljam teren za vraga si ga vadi kak nov puč. Kdo drugi bi mi lahko očital, da kažem naše dobro in verno ljudstvo

Josip Ribičič

v teh puntih, tako kot bi ne smelo biti. Kaj bo, če naslikaš to ljudstvo v temnih, pa čeprav v resničnih barvah! Napisal bi lahko kako socialno povest, pa kaj, ko bi me proglasili najmanj za marksista. Pa če bi tudi šel iz Evrope med zamorce s kak povestjo, kdo ve, če ne bi iskali namena v tem, da sem prenesel dejanje prav med črnce. —

— Zato torej si nas peljal med živali? —

— Ne med živali sploh, ampak prav posebej med opice! Kajti tudi med vse živali

ne smeš, če si previden! Glej, ali ne spominja medved na Rusijo? In bik, ali ni to nekaj simbol Španije? Katere Španije bi vprašali, ali Francove ali one druge? Kako bi bilo s kameleoni, o tem si lahko predstavljáš. Ne, ne, dragi moj, ne bodo me več ujeli. Šel sem med opice in tam mi, upam, nič ne morejo! —

— Misliš? — Opice oblačiš, ali ne pade lahko tu očitek, da hodiš za Darwinom? —

— Kaj? Da bi vendar? Hm, glej ga zlo-dja, saj se res lahko zgodi! Poosebljena opica... da je to jasna izjava, da sem za Darwinovo teorijo. Za vzgaja, tu me pa res lahko zgrabijo. —

— Morda pa le spregledajo! —

— Tudi jaz upam. Pa če tudi ne, kar je, to je. Sicer pa, če bodo iskali dlak na mojih »afnah«, Bog bodi zahvaljen — pripravil sem jim dovolj dela. Imajo moje male opice toliko dlak na svojih telesih, da si bodo morali najeti za to delo posebnega raziskovalca. Na ta način pride vendar spet kak brezposeln stoprocentni učenjak do kruha. In če nisem drugega dosegel s svojimi opicami, bom s tem zadovoljen. —

— Dve, tri besede še o Tvojih bodočih načrtih. —

— Vse polno idej, le časa manjka. Dan je prekratek. In pa: »Dni mojih lepših polovic« — saj veš! Očala sem si že moral nabaviti. Pravijo, da si jih človek mora nabaviti v drugi polovici življenja. Te misli se sicer otepaam z vsemi štirimi, a kaj hočeš, na vrata le trka... Bo pač šlo, dokler bo šlo. Zaenkrat pa še ne mislim omagati, še zdaleč ne! A.

